Paul Csavdari

Geneza 1 și influența filosofiei grecești

Despre „cornul cel mic” din Daniel 8

De peste două milenii, un detaliu din Geneza 1:26 aprinde discuții fără sfârșit. Versetul spune: „Să facem om după chipul Nostru.”

De ce pluralul? Unii rabini au spus că este un plural al măreției. Teologii creștini au văzut în el o profeție despre Trinitate. Alți cercetători au vorbit despre un „consiliu ceresc” al îngerilor. Fiecare a venit cu explicația lui, convins că deține răspunsul.

Dar nimeni nu a îndrăznit să spună simplu și direct ceea ce susțin eu: pluralul nu era în textul original al lui Moise ci este rezultatul unei modificări intenționate, apărute sub influența filosofiei grecești și strecurată în Scriptură prin traducerea Septuagintei.

Alexandria – poarta prin care filosofia a intrat în Scriptură

Să ne întoarcem în timp, în Alexandria Egiptului, secolul al III-lea î.Hr. unde bibliotecile străluceau ca Temple ale cunoașterii. În acest oraș cosmopolit, cultura greacă domina tot: arhitectura, politica, arta, filosofia. Evreii care trăiau aici vorbeau mai mult greacă decât ebraică.

În acest context s-a născut Septuaginta – prima traducere a Scripturilor ebraice în greacă. Oficial, ea trebuia să le ofere evreilor din diaspora acces la Cuvântul lui Dumnezeu în limba pe care o foloseau zilnic. Neoficial, traducerea a reflectat inevitabil gândirea mediului în care a fost produsă.

Traducere sau adaptare?

În cultura iudaică a lui Moise, Dumnezeu era absolut unic – nu exista loc pentru divinități colective sau consilii cerești. Totuși, în lumea greacă, politeismul era normalitate. Zeii discutau, hotărau împreună, iar creația era adesea rezultatul unei colaborări divine.

Așa se explică apariția pluralului în Geneza 1:26, atunci când Dumnezeu „vorbește” despre crearea omului: „Să facem om după chipul Nostru.” În textul ebraic original, această formă nu avea rațiune de a fi. În versiunea greacă, însă, ea era perfect necesară și compatibilă cu modul de gândire elenistic.

Nu cred că a fost o eroare de traducere întâmplătoare. Din perspectiva mea, aceasta este o intervenție deliberată, menită să facă mesajul biblic „acceptabil” pentru mintea greacă.

Puterea ambiguității

Pluralul din Geneza 1 a creat un fenomen unic: același verset a devenit sprijin pentru teologii foarte diferite.

- Evreii l-au citit în continuare în cheia monoteismului.
- Creștinii l-au interpretat ca profeție despre Trinitate.
- Musulmanii, mai târziu, au văzut în el un plural al măreției.

Aceeași frază a fost revendicată de trei religii mondiale și justificată în moduri opuse. Din punctul meu de vedere, acesta este efectul gândirii filosofice: transformă un text clar într-un câmp deschis interpretărilor.

Când originalul se pierde

Adoptarea Septuagintei ca text standard a avut consecințe profunde. Odată ce ea a intrat în uz, manuscrisele ebraice vechi au început să fie tot mai rar folosite. Nu avem astăzi copii mai vechi decât LXX care să confirme forma originală a Genezei 1, ceea ce înseamnă că versiunea greacă a înlocuit rapid sursa autentică.

Astfel, evreii din diaspora citeau deja un text modificat, iar creștinismul timpuriu, preluând Septuaginta, și-a construit doctrina pe acest teren. De aici a venit și interpretarea pluralului ca dovadă a Trinității – o idee absentă din gândirea lui Moise.

Isus și întoarcerea la monoteism

În fața acestor interpretări, Isus a reafirmat clar adevărul original: „Domnul Dumnezeu este Unul singur.” Nu a lăsat loc pentru un Dumnezeu multiplu sau pentru o ființă divină colectivă. Mesajul Său era în continuitate directă cu monoteismul pur din Legea lui Moise.

Totuși, pluralul introdus în Geneza 1 de versiunea greacă a rămas acolo, hrănind discuții și dezbateri teologice care au modelat istoria religiilor.

Concluzie: o schimbare mică, un efect uriaș

Septuaginta nu este doar o traducere. Este o rescriere filtrată prin filosofia greacă, adaptată pentru o lume obișnuită cu zei multipli. Pluralul din Geneza 1:26 este dovada că textul a fost modelat pentru a putea fi acceptat într-un context străin de monoteismul lui Moise.

Aceasta este, din punctul meu de vedere, lucrarea „cornului cel mic” – nu prin sabie, ci prin cuvânt, nu prin distrugere, ci prin adaptare subtilă.